

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus III. Exponitur germanus quæstionis sensus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

cebat, ut rem de se exploratam, ac notam.

28. *Opinio ergo verè probabilis secundum hos Auctores est illa tantum, quam intellectus probare potest per assensum directum innitentem, motivo, quod, vel sit unice verosimile, taleque existimeretur absque passione, & culpa, vel, si adsit ex opposito motivum alterum, sit, omnibus inspectis, absolute verosimilius, & quidem manifestè, atque perceptibiliter, ita ut exiguam fundet deceptionis formidinem, & quæ prudenter possit contemni juxta veram doctrinam, quam alibi trademus.*

29. *Hinc fit, ut ad præsentem controversiam (si congruè, atque legitime disputare velimus) nulla supponi debeat, aut possit exacta definitio opinionis probabilis. Ratio ex dictis est evidens: quia, nec supponi potest aliqua definitio communis, & ab utràque sententiâ abstrahens, cum nulla sit ejusmodi reipsa, sed unice quoad sonitum vocum: nec aliunde supponi potest alterius ex oppositis sententiis definitio determinata, aliàs illa sententia supponeretur, indeque quæstio fieret impossibilis, vel ridicula saltem, ac nugatoria. Præfens igitur controversia, ut disputari commodè possit, sub alio sensu debet institui, quem omnes admittamus, quique de se præscindat ab utraque sententia, & à particularibus utriusque partis principiis, ut jam expono.*

ARTICULUS III.

Exponitur germanus quæstionis sensus.

30. **I**taque, ut in præsentem rectè procedat disputatio nostra, & ne difficultatem tanti momenti, quæ clarè expediendam suscipimus, vocibus obvolvi contingat, abstrahendum omnino est, non solum ab utraque sententia, sed etiam ab exacta definitione opinionis probabilis proba-

bilitate conscientiæ, quam juxta sua quisque principia ex propria sententia deducit, ut convincit discursus proximè factus.

31. *Ubi obviter observa, quàm ineptè nonnulli in hac materia parum versati, & ne quæstionis quidem sensum callentes, sic arguere soleant: licet sequi opinionem verè probabilem: sed opinio benigna minus probabilis verè est probabilis, ut ex terminis constat: ergo: Et dum ipsis negatur Minor, stupent, & scandalizantur, quasi scilicet alter concedere deberet sine ulteriori aliqua probatione propositionem clarè continentem sententiam, quam refellit, & nihil aliud.*

32. *Sensus ergo legitimus, & expeditus quæstionis est, utrum ille, qui dubitat, an actio aliqua sit mala moraliter, seu prohibita per legem Dei, quia pro utraque parte novit esse rationes, & Doctores graves, ac pios sibi invicem repugnantes: & postquam sufficientem diligentiam adhibuit ad resolvendum dubium, inveniendamque veritatem; tandem inspectis omnibus fundamentis, tam à ratione, quàm ab auctoritate, & maturè consideratis, judicat esse verosimilius, talem actionem esse prohibitam, cò quòd fundamenta illius partis superent fundamenta partis oppositæ: an, inquam, iste nihilominus possit eam actionem licitè exequi?*

33. *Et præscindimus nunc à modo, quo conscientiam formare debeat: an suspendendo judicium omne circa objectum ipsum directum, an potius judicando directè, ex fundamentis, licet levioribus, actionem illam licitam esse, juxta duplicem viam statim exponendam, qua incedunt Recentiores Probabilistæ, & de qua mox distinctè, & accuratè sigillatim agendum est. Præscindimus similiter à qualitate fundamentorum, & à cæteris conditionibus, quæ concurrere debent ex ea parte juxta Auctores sententiæ affirmativæ, ut actio il-*

la licita sit; tum quia hoc etiam apparebit inferius; tum quia ex illis non pendet quaestionis absoluta resolutio, quandoquidem sententia negativa, quam nos sumus propugnaturi, absolute, & in omni eventu negat, actionem illam licitam esse.

34. Hic est legitimus sensus quaestionis, quam sub his terminis instituimus, ut expeditior sit disputatio, & clarius rei difficultas appareat, licet eadem sit reipsa, & ex eisdem principiis resolvenda, in terminis aequalis probabilitatis utrinque, nempe casu, quo nullus percipiatur excessus inter motiva utriusque partis; in quo casu quid sit tenendum, facillime constabit ex resolutione quaestionis in priori sensu institutae, & si quid specialis difficultatis occurrerit, (occurreret autem nihil, aut paene nihil) expendere non omitteremus.

35. Sed, ne quisquam turbetur, aut falsam judicet doctrinam traditam sane verissimam, & ab omnibus admittendam, observandum ulterius est, nihil frequentius apud Probabilistas (quin & apud modernos oppositae sententiae Auctores), quam praesentem quaestionem disputare, & argumenta utrinque proponere sub terminis majoris, atque minoris probabilitatis, vel opinionis probabilioris, seu magis, & minus probabilis. Sed parum id refert. Nam facilem potest locutio ista, & multiplicem sensum habere, quin minimè repugnet legitimo sensui quaestionis, prout à nobis est instituta.

36. Primum nanque intelligi potest de probabilitate transcendentali opinionibus dari solita, quam exposuimus artic. praeced. Secundò apud Auctores Probabilistas tuentes libertatem opinandi quoad specificationem, ut ajunt (quam latè refellemus sequenti controversia) accipi potest de opinione probabilis, sive probabiliori, per ordinem ad approbationem, & assensum possibilem intellectus praestandum parti minus proba-

bili, praescindendo tamen ab eo, quòd assensus sit prudens, aut imprudens, & regula sufficiens, vel insufficiens ad regulandam operationem honestam. Tertiò denique potest locutio illa intelligi de quadam probabilitate absoluta, idest, de opinione probabilis, quae talis sit comparative ad alios viros doctos, ac pios, illi vel assensuros, vel assentientes, quidquid de ipso operante sit; haec enim probabilitas (de qua mox latius) congruè vocari potest absoluta, quia non dependet ab approbatione istius, vel illius intellectus determinati; ad differentiam probabilitatis, quae talis est relatè ad operantem ipsum, & quae potest, & solet relativa vocari.

37. Nos igitur, ut mori morem geramus, vulgaribus his terminis utemur in primo, vel in tertio sensu usurpatis, abstrahendo, ut par est, in ipso quaestionis examine, ab eo quòd aequalis, aut minor probabilitas, sit, vel non sit sufficiens ad conscientiam rectè formandam. Denique nos ubique, ut de voce non contendamus, per opinionem probabilioris, & minus, vel aequè probabilem nihil aliud intendimus significare, quam assertionem gravium Doctorum (si quidem aliquos patronos habeat), cujus rationes, & fundamenta, vel majora sunt, vel minora, vel omnibus inspectis, aequalia fundamentis partis oppositae.

ARTICULUS IV.

Rejuncta duplici opinione damnata, proponitur sententia recentium Probabilistarum juxta duplicem viam, per quam incedunt, & ipsius auctoritas summam in sinuatur.

38. **I**N hac igitur celebri controversia, cujus sensus legitimus, ac realis perspicue, nisi fallor, manet expositus, duae fuerunt olim sententiae in contraria extrema abeuntes, & à veritatis scopo absurdè pariter aberrantes. Altera scilicet plus justo be-

ni-